

PTY

28.3.2023

Vapaaehtoisen päästökompensaation käyttö elintarvikealalla

Tilannekuva ja tarvittavat toimenpiteet

Vapaaehtoiset päästökompensaatiot ovat tärkeä osa suomalaisen ruokaketjun päästöjen vähentämisen keinovalikoimaa ja yksi työkalu kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamisissa. Elinkeinojen vähähiilitiekarttatyössä kasvihuonekaasupäästöjen kompensaatio nähdään olennaisena osana vähähiilisen toiminnan työkalupakkia.

Kysyntä luotettaville, uskottaville ja sertifioituille hiilensidontayksiköille on voimakkaassa kasvussa, sillä tällä hetkellä vapaaehtoiseen päästökompensaatioon liittyy useita epävarmuustekijöitä. Ilmastoväittämien todenperäisyys tulee aina olla tarkistettavissa ja väittämien on oltava yksiselitteisiä. Hiilineutraalisuutta hyödynnetään erityisesti tuotteiden markkinoinnissa ja vapaaehtoista päästökompensaatiota täydentävänä keinona tilanteissa, joissa omien päästöjen vähentäminen ei enää ole mahdollista. Haasteena on ollut hiilineutraalisuuteen ja vapaaehtoiseen päästökompensaatioon liittyvien vakiintuneiden määritelmien ja selkeiden kriteerien puuttuminen, jonka vuoksi esimerkiksi päästökompensaatioiden vertailtavuus, todennettavuus ja vaikuttavuus ovat usein epäselviä.

Kuluneella hallituskaudella on toteutettu useita hankkeita, joissa on tarkasteltu vapaaehtoisen päästökompensoinnin nykytilannetta, kartoitettu vapaaehtoiisiin päästökompensaatioihin liittyviä erityiskysymyksiä sekä selvitetty, miten kompensaatiopalveluiden tarjontaa olisi tarpeen säännellä. Parhailaan käynnissä on myös EU-tason sääntelykehikkoon liittyvä kehitystyö. Hiilimarkkinoiden käytäntöjen selventäminen uskottavien, lisäisten ja pysyvien yksiköiden markkinoiden muodostumiselle on ensiarvoisen tärkeää kompensaatiomarkkinoiden luotettavuuden, laadun ja uskottavuuden turvaamiseksi. Lisäksi vapaaehtoisten kompensaatioiden roolia suhteessa kansallisiin ilmastotavoitteisiin on tarve selkiyttää.

Alkutuotannon kilpailukykyä voidaan tukea luomalla kysyntää ja tarjontaa maa- ja metsätalouden tuottamille hiiliyksiköille. Ilmastoyksiköiden sertifiointikriteerien tulee olla sellaisia, että alkutuotantoa harjoittavat maa- ja metsätilat voivat niihin sitoutua. Toteutumisen kannalta olennaista on, että maankäyttösektorin hiilensidontahankkeita Suomessa toteuttavat yritykset voivat laskea hankkeiden positiiviset ilmastovaikutukset hyödyksi omissa hiilineutraalisuuspyrkimyksissään. Yritykset käyttäisivät ilmastohankkeissaan mieluiten kotimaisia ilmastoyksiköitä.

Kirjausesitys hallitusohjelmaan:

- Luodaan valmiudet ja osaaminen kotimaisten päästökompensaatioiden tuottamiselle maa- ja metsätaloudessa rahoittamalla asiaa koskevaa tutkimusta ja kehitystä sekä kokeiluja.
- Perustetaan kansallinen rekisteri hiiliyksiköille. Kerätään rekisteriin viranomaisten hyväksymien vapaaehtoisten toimien aikaansaamat päästövähennykset ja hiilinielujen lisäysten aikaansaamat poistot.

- Laaditaan suositukset vapaaehtoisen päästökompensaation minimikriteereistä sekä ohjeistus markkinointiväittämisen sisällöstä ja käytöstä kansainväliset reunaehdot ja EU:n lainsäädännön vaatimukset huomioiden.
- Varmistetaan väittämien käyttökelpoisuus kerrottaessa kuluttajille yritysten ja niiden tuotteiden päästöjen kompensoinnista ja hiilineutraaliudesta.

Lisätietoja:

Elintarviketeollisuusliitto ry
Satumaija Levón, vastuullisuuden ja kestävän kehityksen johtaja
satumaija.levon@etl.fi, puh. 040 752 8537

Päivittäistavarakauppa ry
Ilkka Nieminen, johtaja
ilkka.nieminen@pty.fi, puh. 0500 422 216

Maa- ja metsätaloustuottajien Keskusliitto, MTK
Päivi Nerg, elinvoimajohtaja
paivi.nerg@mtk.fi, puh. 040-8429810

Kaupan liitto ry
Simo Hiilamo, edunvalvontajohtaja
simo.hiilamo@kauppa.fi, puh. 050 350 7564

